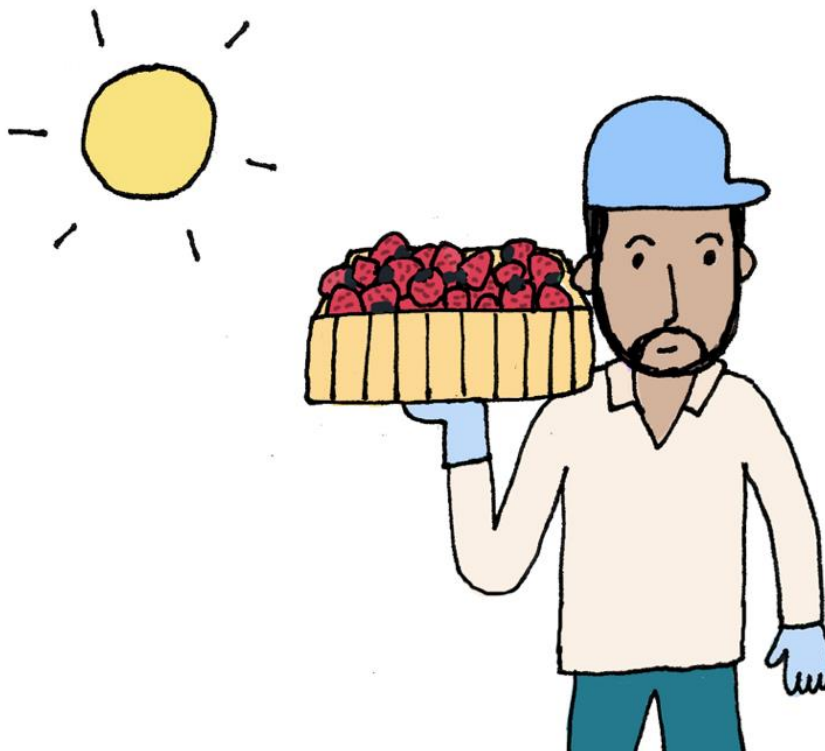

**Информация за сезонни
селскостопанските работници със
статут на уседналост или временен
статут на уседналост относно
техните права и възможности за
подкрепа в Шотландия:**

Това ръководство е предназначено за селскостопански работници със статут на уседналост или временен статут на уседналост и изяснява какви са вашите права и какво можете да направите, ако смятате че правата ви не са защитени. То не предоставя съвети от общо юридическо естество. За повече информация вижте Ръководството за възнагражденията в селското стопанство в Шотландия:ръководство за работници и работодатели<https://www.sasa.gov.uk/agricultural-wages>.

Ако се нуждаете от помощ в Шотландия, такава може да ви бъде оказана. В края на настоящата брошура ще откриете повече информация за организации, които предоставят подкрепа.

Обща информация

Хората със статут на уседналост или временен статут на уседналост до голяма степен имат същите права като гражданите на ЕС във времето, когато Обединеното кралство беше член на ЕС. Вие имате право да работите за всеки един работодател в Шотландия по всяко време. В качеството си на работник вие имате същите права като тези на всеки друг гражданин на Обединеното кралство. Вие имате право да напуснете текущата си работа и да потърсите друг вид работа или да работите при друг работодател по всяко време.

Вашият работодател трябва да предостави подробности за реда и условията на работата, която ще извършвате, в писмен вид и преди първия ви работен ден. В нея трябва да е посочено следното:

- кой ви наема на работа
- какви са вашето възнаграждение, работното ви време и почивните ви дни по време на празници
- какъв е адресът на вашето работно място
- информация за продължителността от време, което се очаква от вас да работите
- как е гарантираният минимален брой отработени часове на седмица.

Трябва да получите трудов договор на вашия основен език, както и на английски.

Трябва да получите фиш за заплатата си на или преди деня, в който сте получили плащането, на който да е посочено следното:

- какво е вашето заплащане преди и след прилагане на удръжки (като например удръжки за вашето жилище и пътувания, ако такива са били договорени с вас предварително)
- данъчни и национални осигурителни вноски, които се изискват по закон
- броят часове, които сте изработили; и
- „нетната“ сума, посочена във вашия фиш за заплата (след прилагане на удръжки), трябва да съвпада със сумата, която получавате.

Не трябва да ви се начисляват такси за набиране на персонал или посреднически такси. Ако бъдете таксувани с нещо допълнително, моля, свържете се с горещата линия за трафик на хора и експлоатация на телефон: 08000 121 700.

График на работните часове

Необходимо е работодателите да предоставят автоматична система за вписване на работните ви часове всеки ден или да ви предоставят график за вписване на отработените часове. Вие трябва да попълвате този график и да го предоставите на вашия работодател. Вашият работодател трябва да съхранява тези графици 3 години. Вие трябва да запазите копие от вашите графици и фишове за заплати в своите архиви.

Заплащане

В Шотландия на всички селскостопански работници трябва да бъде заплащана часова ставка съобразно декларираното в Ръководството за възнагражденията в селското стопанство, което може да бъде открито тук <https://www.sasa.gov.uk/agricultural-wages>. Тези ставки се променят всяка година през месец април.

Това е минимално заплащане за всички работници на възраст над 16 години. По свое желание работодателят може да избере да ви заплаща повече. Работници, които разполагат с определени квалификации в областта на земеделието или цветарството, могат да имат право на получаване на допълнителни суми.

Трябва да ви бъдат заплатени всички часове, които по договор за ви били възложени за изработване. В това се включва и заплащане в случаите, когато вие сте били на разположение за работа в рамките на договореното време, но вашият работодател по някаква причина ви е възпрепятствал да работите.

Извънреден труд

През първите 26 седмици от периода, в който сте били наети, ви се полага заплащане на извънреден труд, ако работите повече от 8 часа в който и да е ден или повече от 48 часа в която и да е седмица.

Ако сте били наети непрекъснато за период от над 26 седмици, имате право да ви бъде платен извънреден труд, ако работите повече от 8 часа всеки ден или повече от 39 часа през която и да е седмица.

Правилник за работното време

По закон не трябва да работите повече от средно 48 часа седмично, включително извънреден труд, освен ако не сте избрали да го направите доброволно и сте се съгласили с това в писмен вид. Имате право да оттеглите съгласието си за удължено работно време по всяко време и по каквато и да е причина.

Имате право на минимум 24 часа почивка седмично и на 11 часа почивка между работните дни. Работниците имат право на една непрекъсната почивка с продължителност 20 минути през работния си ден, ако работят над 6 часа дневно. Съществуват някои изключения от това, но те не трябва да се превръщат в норма и е необходимо времето да ви бъде върнато, за да компенсирате загубения си период на почивка.

Отпуска по болест

Работодателите трябва да заплащат законоустановеното обезщетение поради общо заболяване (наричано по-нататък „ЗООЗ“), ако:

- сте отсъствали по болест най-малко 4 последователни дни, включително неработни дни
- сте съобщили на своя работодател, че сте болни в рамките на определения от работодателя срок или в рамките на 7 дни
- печелите повече от съответна установена сума на седмица, като нейният размер можете да видите тук: <https://www.gov.uk/statutory-sick-pay/eligibility>

„ЗООЗ“ трябва да се изплаща от четвъртия ден на заболяването и може да се изплаща за период до 28 седмици. Текущата ставка за „ЗООЗ“ може да бъде намерена на следния адрес: <https://www.gov.uk/statutory-sick-pay>

За да отговаряте на условията за получаване на обезщетение по болест в областта на земеделието (ASP), което е по-високо от „ЗООЗ“, трябва да сте били на непрекъсната работа при един и същ работодател за период от минимум 52 седмици.

Почивни дни

Правото ви на почивка зависи от броя на дните, които се очаква от вас да работите в рамките на една стандартна работна седмица (вижте таблицата по-долу). Когато броят на отработените дни варира от седмица на седмица, трябва да се изчисли средният брой отработени дни седмично за период от 12 седмици. За да сте сигурни, че ще получите точно полагащите ви се дни отпуск, е важно да поддържате попълнени своите графици на работните часове.

В края на работния ви период трябва да ви бъдат изплатени всички неизползвани дни отпуск.

Отработени дни седмично	Право на почивка (при работа на 6-месечен договор)
1 ден	4 дни
2 дни	6,5 дни
3 дни	9 дни
4 дни	11,5 дни
5 дни	14 дни
6 дни	16,5 дни
7 дни	19 дни

Загуба на близък

Ако член на вашето семейство почине (например вашето дете, родител, съпруг или някой, с когото сте встъпили в брак), имате право на най-малко 3 дни платен отпуск при загуба на близък.

Членство в професионален съюз

Професионалните съюзи защитават правата на работниците и предоставят подкрепа и правни услуги. Разполагате със законното право да се присъедините към професионален съюз и ако вашият работодател е не ви разрешава да се присъедините към професионален съюз, това е незаконно. „Unite the Union“ представлява работниците в селскостопанския сектор, ако същите са членове на съюза. В края на тази брошура ще намерите подробности за „Unite“ и за други съюзи.

Ако срещнете проблеми, свързани с вашето заплащане, отпуски, болнични или извънреден труд, трябва да ги насочите към своя работодател. Ако се нуждаете от съвет или оказване на съдействие, обърнете се към екипа по възнагражденията в селското стопанство в Шотландия на телефон 0131 244 9749 / 0131 244 9750 или потърсете съвет от центровете за поддръжка, посочени по-долу.

Настаняване

Единственото обезщетение, предоставяно от работодателя, което може да се приеме като част от заплащането на минималната заплата за селскостопански работник, е предоставянето на жилище без заплащане. Стойността на това обезщетение ще бъде £1 на седмица, както е посочено в ръководството за възнагражденията в селското стопанство.

От 1 април 2023 г. всички удържки от вашата заплата за настаняване (на места, различни от къща) не трябва да надвишават £9,10 за всеки ден от седмицата, за който е осигурено жилище.

Ако вашият работодател ви осигури квартира, то тя трябва да отговаря на хигиенните изисквания, да е безопасна и в добро състояние –

- трябва да имате собствено легло, снабдено с матрак. Трябва да бъдете уведомени предварително, ако трябва да осигурите собствено спално бельо
- необходимо е да осигурите пердета или щори на прозорците
- тоалетните, мивките и душовете трябва да могат да се почистват лесно и да се поддържат в изправно състояние; трябва да има подходяща кухня, баня и тоалетна за съответния брой обитатели на жилището
- не трябва да се препълва
- електрическото оборудване трябва да бъде безопасно и поддържано в изправно състояние
- проверките за безопасност на газовата инсталация трябва да се извършват ежегодно и да се представят на тези, които живеят в жилището
- трябва да се осигури възможност за спане на лица от един и същи пол, освен в случаите на семеен тип настаняване
- външните врати трябва да се заключват
- противопожарните изходи трябва да бъдат ясно обозначени в жилището
- В жилището трябва да има осигурена вентилация – чрез отваряне на прозорци, наличие на вентилационни отвори или климатик
- жилището трябва да е ветро- и водоустойчиво; и
- в спалните помещения трябва да се осигури приемлив вариант за отопление, с който температурата достига до минимум 18°C.

Транспортиране

Ако вашият работодател ви осигурява транспорт до и от работа:

- превозните средства трябва да бъдат безопасни и поддържани в добро работно състояние;
- всички водачи трябва да са преминали подходящо обучение, да имат разрешение за управление на превозното средство, ако шофират по пътя.

Здраве и безопасност

В Шотландия има действащи закони за защита на вашето здраве и безопасност на работното място. Вашето обучение по въпросите на здравето и безопасността трябва да бъде заплатено от работодателя, а времето, прекарано в обучение, трябва да се зачита като удължено работно време:

- преди да започнете работа, вашият работодател трябва да ви даде насоки относно здравето и безопасността и да ви каже какво е необходимо да направите при спешна ситуация
- ако имате някакви притеснения във връзка с разпоредбите относно здравето и безопасността на работното място, трябва да бъдете насочени към конкретно лице на работното място, с което можете да разговаряте,
- трябва да ви бъде предоставена информация за това как да получите достъп до средствата за оказване на първа помощ и за това кои са определените „лица, които трябва да окажат първа помощ“ на работната площадка

- трябва да имате осигурен лесен достъп до ясно обозначена чиста питейна вода
- трябва да ви бъде осигурено необходимото предпазно облекло, за да можете да вършите работата си, включително дъждобран и водоустойчиви ботуши, топли клинове и ръкавици; и
- ако вашата работа изисква да бъдете изложени на други рискове по отношение на здравето и безопасността, тогава вашият работодател трябва да ви осигури безплатно защитно оборудване. То може да включва предпазни каски, твърди каски, ръкавици, средство за защита на очите, облекло с висока видимост, предпазни обувки и предпазни колани.

Ако имате притеснения относно здравословните и безопасни условия на труд или относно наранявания на работното място, трябва да се свържете с Изпълнителния орган за здраве и безопасност (HSE). Телефонът за контакт с него ще откриете в края на тази брошура.

Отношение на работодателя към служителите си

В Шотландия е незаконно даден работодател да дискриминира работници въз основа на възраст, пол, раса, увреждане, брак и партньорско съжителство, сексуална ориентация, смяна на пола, бременност и майчинство, религия или убеждения.

Незаконно е предлагането на по-неблагоприятно заплащане и условия на мъже или жени за еднакъв труд, както и предлагането на по-неблагоприятно заплащане и условия на труд на работници въз основа на режима им на работа, например на непълно или на пълно работно време или на договор, с фиксиран срок или на постоянен трудов договор, освен ако същото не може да бъде обективно обосновано от вашия работодател.

Ако вие или някой, когото познавате, стане жертва на някоя от посочените по-горе форми на дискриминация, можете да се свържете със Службата за консултиране и подкрепа по въпросите на равенството и да потърсите от тях повече информация и съвет, за целта вижте „Номера за контакт“ в края на тази брошура.

Отношение на работодателя към други хора

Важно е всеки човек да бъде уважаван на работното си място. Ако дискриминирате някого поради неговата възраст, пол, раса, увреждане, брак и партньорско съжителство, сексуална ориентация, смяна на пола, бременност и майчинство, религия или вяра, това може да се окаже въпрос на дисциплинарна отговорност.

Лична безопасност и защита

Вие имате абсолютно същите права на защита от физическо увреждане, нараняване, нападение и злоупотреба, както всеки друг човек в Шотландия. Ако станете жертва на сериозно престъпление или злоупотреба или се страхувате, че може да станете обект на непосредствено нараняване, трябва да се обадите на полицията на 999 и да потърсите незабавна помощ и защита. За неуспешни сигнали в полицията позвънете на телефон 101.

Трафик на хора и експлоатация

Трафикът на хора, робството, държането в покорство и принудителният или задължителен труд са престъпления в Обединеното кралство, които подлежат на сериозни наказания.

Посочените по-долу случаи са примери за възможна трудова експлоатация:

- измама или подвеждаща информация (устна или писмена) относно работата и условията на труд, които ще ви бъдат предложени
- физическо или сексуално насилие над работниците
- сплашване или заплахи към работниците и/или обидно поведение, което цели да ги накара да се почувстват уязвими
- ограничаване на възможността за движение на работниците
- оказване на натиск или принуда за извършване на прекомерен извънреден труд
- неблагоприятни условия на труд и/или живот
- каране на хората да работят, за да изплатят дълг
- работодатели/спонсори, които държат при себе си паспорти или документи за самоличност
- задържане на заплати или значителни намаления на заплатите

Ако смятате, че вие или други хора са станали жертва на трафик, можете да се свържете с полицията на телефон 999, ако случаят е спешен. За случаи, които не са спешни, се обадете на 101 или ако не желаете да разговаряте с полицията, можете да се свържете с помощната линия по въпросите на съвременното робство на телефон 0800 0121 700 или да попълните онлайн формуляра на помощната линия по въпросите на съвременното робство:

<https://www.modernslaveryhelpline.org/scotland>

Ако сте станали жертва на трафик на хора, полицията или сътрудниците на помощната линия по въпросите на съвременното робство ще разговарят с вас за случилото се и ще ви насочат към организация, предоставяща подкрепа, която може да ви осигури безопасно настаняване за период до 90 дни.

Здравеопазване

Хората със статут на уседналост или временен статут на уседналост в Шотландия имат право да се регистрират при лекар, за да могат да получават безплатно болнично или специализирано лечение. Възможно е обаче за предоставянето на офталмологични или дентални услуги да се начисляват определени такси.

Възможно е да пожелаете да получите здравна застраховка за разходите, които не се покриват от НЗС в Шотландия, като например някои медицински грижи за очите, дентална грижа или репатриране в родината ви, ако сте сериозно болни.

Повече информация ще откриете на информационния уеб сайт на НЗС:
<https://www.nhsinform.scot/publications/healthcare-for-people-coming-to-scotland-to-work-factsheet>

Коронавирус (COVID-19)

Както на работа, така и в свободното си време е много важно да следвате всички указания по отношение на COVID-19, за да предпазите себе си и другите хора около вас. Указанията могат да се изменят във времето, затова следете актуалната информация на следния адрес: <https://www.gov.scot/coronavirus-covid-19/>

Информация за това как да сте в безопасност и как да защитите другите хора около вас ще откриете тук <https://www.gov.scot/publications/coronavirus-covid-19-staying-safe-and-protecting-others/>

Ако имате симптоми на респираторна инфекция от типа на COVID-19 и имате висока температура или не се чувствате достатъчно добре, за да отидете на работа или да извършвате обичайните си дейности, препоръчваме ви да останете вкъщи и да избягвате контакт с други хора. Симптомите на COVID-19, грип и типични респираторни инфекции са описани подробно и актуализирани на следния адрес: <https://www.nhsinform.scot/covid19>

Ако сте притеснени от симптомите си или състоянието ви се влоши, потърсете медицинска помощ, като се свържете с НЗС 24 на 111. При спешен случай наберете 999.

Престой в Шотландия

След като приключите сезонната си работа, имате право да останете в Шотландия. Хората със статут на уседналост могат да останат в Обединеното кралство за неопределено време. Въпреки това ще загубите статута си на уседналост, ако отсъствате от Обединеното кралство за повече от пет години.

На хората с временен статут на уседналост се предоставя петгодишен отпуск за престой, като те могат да останат до изтичане на разрешението им за престой. Хората с временен статут на уседналост могат да кандидатстват за статут на уседналост, след като са живели в Обединеното кралство без прекъсване в продължение на пет години. Отсъствията от Обединеното кралство, възлизащи общо на над шест месеца за всеки 12-месечен период, обикновено означават прекъсване на непрекъснатия период на пребиваване.

За повече информация относно възможностите за престой в Шотландия, се обърнете към Помощна линия за консултиране и подкрепа на граждани на ЕС към телефонната линия за предоставяне на консултантски услуги за гражданите в Шотландия на телефон 0800 916 9847 или можете да потърсите местното консултантско бюро на адрес: <https://www.cas.org.uk/bureaux>

Достъп до жилищно настаняване и помощи

Ако сте бездомни или сте изложени на риск от изпадане в бездомно положение и сте работили или сте търсили работа в Шотландия, имате право да кандидатствате пред местните органи за настаняване на бездомни лица в Шотландия. Също така може да имате право да кандидатствате за финансова помощ. За да отговорите на изискванията за получаване на някои видове финансова помощ, трябва да сте работили в Обединеното кралство най-малко три месеца, но можете да получите определена помощ ако сте работили и за по-кратък период.

Номера за контакт

Спешни случаи – полиция, бърза помощ или пожарна служба и аварийна помощ(има осигурен устен преводач)

Телефон: 999

Неспешни случаи – полиция

Телефон: 101

Неспешен случай – здравеопазване

Телефон: 111

RSABI (има осигурен устен преводач)

Телефон: 0808 123 9000

Понеделник – петък: 17:00 – 20:00, събота – неделя:

10:30 – 14:00

Уеб сайт: <https://rsabi.org.uk>

Just Right Scotland (има осигурен устен преводач)

Уеб сайт: www.justrightscotland.org.uk

Служба за консултиране на жители на Шотландия

(само на английски)

Телефон: 0800 028 1456

Понеделник – петък: от 09:00 до 17:00

Уеб сайт: <https://www.cas.org.uk/bureaux>

Отдел за защита на заплатите в селскостопанския сектор в Шотландия

(само на английски)

Правила и условия за селскостопански работници в Шотландия

Телефон: 0131 244 9749 или 0131 244 9750

Понеделник – петък: от 09:00 до 17:00

Имейл: AWET@gov.scot

Права на жителите на ЕС в Шотландия (на английски, полски, румънски, литовски, испански и италиански)

Уеб сайт: <https://justcitizens.scot/EU>

Unite the Union Dundee (само на английски)

Членство в професионален съюз

Телефон: 01382 227 369

Уеб сайт: www.unitetheunion.org. Информация за други професионални съюзи:

<https://www.gov.uk/join-trade-union>

Изпълнителен орган за здраве и безопасност (HSE) (само на английски)

Център за реагиране при инциденти относно съобщаване за инциденти

Телефон: 0345 300 9923

От понеделник до петък: от 08.30 ч. до 17.00 ч.

Уеб сайт: <https://www.hse.gov.uk/contact/concerns.htm>

Служба за консултиране и подкрепа по въпросите на равенството
(само на английски)

Дискриминация

Телефон: 0808 800 0082

Понеделник – петък: 09:00 ч. – 19:00 ч., събота: 10:00 ч. – 14:00 ч.

Уеб сайт: <https://www.equalityadvisoryservice.com/>

Посредничество и орган по труда за борба със злоупотребите

(има осигурен устен преводач)

Телефон: 0800 432 0804

Уеб сайт: www.gla.gov.uk

Имейл: intelligence@gla.gov.uk

Помощна линия във връзка с съвременното робство

(има осигурен устен преводач)

Трафик на хора и експлоатация

Телефон: 0800 0 121 700 (24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата)

Уеб сайт: www.modernslaveryhelpline.org

Помощ за мигранти (има осигурен устен преводач)

Подкрепа за пълнолетни лица, станали жертва на трафик в Шотландия, с изключение на жени, използвани за комерсиална сексуална експлоатация

Телефон: 0141 884 7900

Телефонен номер при спешни случаи: 0141 212 8553

Имейл: Scotland@migranthelpuk.org

Уеб сайт: www.migranthelpuk.org

Обслужване TARA (има осигурен устен преводач)

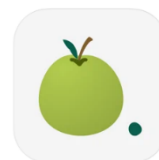
Подкрепа за жени, станали жертва на трафик в/до Шотландия с цел комерсиалната сексуална експлоатация

Телефон: 0141 276 7724

Уеб сайт: www.tarascotland.org.uk

Изтеглете <https://theclewerinitiative.org/campaigns/the-farm-work-welfare-app> безплатно приложение за селскостопански работници и работодатели с информация относно правата на работниците.

Предлага се на албански, български, английски, литовски, румънски, полски, китайски (мандарин) и виевнамски.

Изтеглете <https://justgood.work/>, безплатно мобилно приложение, предоставящо важна информация и съвети относно живота и работата във Великобритания, на разположение е на много езици.

Престой в Шотландия (схема за уседналост за ЕС) (има осигурен устен преводач)

Помощна линия за консултиране и подкрепа на граждани на ЕС към телефонната линия за предоставяне на консултантски услуги за гражданите в Шотландия:

0800 916 9847

От понеделник до петък: от 09:00 ч. до 17:00 ч.

Уеб сайт: <https://www.cas.org.uk/bureaux>

© Crown copyright 2023

Тази публикация е издадена по лиценз Open Government Licence v3.0, освен в случаите, в които е упоменато друго. За преглед на лиценза посетете nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 или пишете на екипа по информационна политика: Information Policy Team, The National Archives, Kew, London TW9 4DU или по имейл на адрес: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk.

В случаите, в които сме открили информация, която е обект на авторско право на трета страна, е необходимо да получите разрешение от съответните притежатели на авторското право.

Настоящата публикация е достъпна на www.sasa.gov.uk

Всички въпроси относно настоящата публикация следва да ни бъдат изпращани на адрес:

SASA
1 Roddinglaw Road
Edinburgh
EH12 9FJ

Публикувано март 2023 г.